

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-71>

УДК 339.5:004(477)

Прохорова Марина Едуардівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного менеджменту,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5967-4518>

Баб'яр Ігор Олександрович

старший викладач кафедри логістики Факультету транспорту і логістики,
Державне некомерційне підприємство
«Державний університет «Київський авіаційний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9032-895X>

Maryna Prokhorova

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Ihor Babiar

State Non-Commercial Company «State University «Kyiv Aviation Institute»

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЗОВНІШНЬОЮ ТОРГІВЛЕЮ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE MANAGEMENT OF UKRAINE'S FOREIGN TRADE: CHALLENGES AND PROSPECTS FOR INTERNATIONAL BUSINESS

Анотація. У статті досліджено роль цифрових технологій в управлінні зовнішньою торгівлею України, виклики та перспективи для міжнародного бізнесу. Проаналізовано вплив цифрової трансформації на ефективність зовнішньоторговельних операцій, зокрема, застосування електронного документообігу, онлайн-платформ та блокчейн-технологій. Розглянуто основні виклики, пов'язані з цифровою нерівністю, кібербезпекою та недостатньою правовою базою, а також перспективи розвитку цифрової інфраструктури та гармонізації з міжнародними стандартами. Особливу увагу приділено можливостям для міжнародного бізнесу, включаючи спрощення митних процедур, зниження транзакційних витрат та розширення доступу до глобальних ринків. Стаття містить рекомендації щодо вдосконалення державної політики у сфері цифрової торгівлі та підтримки інноваційного розвитку міжнародного бізнесу в Україні.

Ключові слова: цифрові технології, зовнішня торгівля, міжнародний бізнес, управління, виклики, перспективи, митні процедури, цифрова трансформація, конкурентоспроможність.

Summary. The article examines the role of digital technologies in the management of Ukraine's foreign trade and highlights the key challenges and prospects facing international business in this context. It is emphasized that digitalization has become one of the most important driving forces of modern international trade, transforming traditional business models and changing the way enterprises interact in the global market. The study focuses on how digitalization affects the overall efficiency of foreign trade operations, especially through the automation of customs procedures, the implementation of electronic document management systems and the development of online platforms for establishing partnerships with foreign companies. Particular attention is paid to how technologies contribute to greater transparency, reduced bureaucracy and accelerated cross-border transactions, thereby contributing to a smoother integration of Ukraine into global value chains. The article analyzes the current state of implementation of digital tools in the foreign trade sector of Ukraine and identifies several systemic barriers, such as insufficient digital literacy of market participants, underdeveloped digital infrastructure, and serious concerns about cybersecurity and data protection. It also points out the uneven distribution of digital opportunities between large enterprises and small and medium-sized businesses, which creates an additional level of challenges for inclusive economic growth, and emphasizes the opportunities that digital technologies open up for international business. These include reducing transaction costs, improving logistics coordination, better access to foreign markets, diversifying export destinations, and increasing the global competitiveness of Ukrainian enterprises. The article outlines strategic recommendations for improving state policy aimed at accelerating the digital transformation of Ukraine's foreign trade. It is proposed to create a favorable legal and institutional environment for the development of international business activities in the digital age, as well as to provide targeted state support for the implementation of innovative solutions in trade processes. It also emphasizes the need to harmonize Ukrainian legislation with international norms and standards in the areas of e-commerce, intellectual property protection, data security and cross-border digital trade. The need for modern infrastructure, professional personnel, digital literacy and cybersecurity is emphasized.

Keywords: digital technologies, foreign trade, international business, management, challenges, prospects, customs procedures, digital transformation, competitiveness.

Постановка проблеми: У сучасному світі цифрова трансформація є ключовим фактором економічного розвитку, що охоплює всі сфери суспільного життя, включаючи зовнішню торгівлю. Для України, яка прагне інтегруватися в глобальний економічний простір, цифровізація зовнішньоторговельних операцій є критично важливим завданням. Це стосується як спрощення та прискорення митних процедур, так і забезпечення прозорості та ефективності логістичних процесів, а також розширення можливостей для українських підприємств на міжнародних ринках.

Проте, цифрова трансформація зовнішньої торгівлі України стикається з низкою проблем, серед яких: недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури, низька цифрова грамотність підприємців, відсутність інтегрованої системи електронного документообігу, кібербезпекові ризики та регуляторні обмеження. Ці виклики гальмують процес цифровізації та обмежують потенційні вигоди від впровадження цифрових технологій у зовнішньоторговельній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. А. Шлапак, О. Яценко, О. Іващенко, Н. Зарицька досліджують вплив цифровізації на економічний розвиток та конкурентоспроможність країн, зокрема України [24].

Б. Бурка, М. Шкода розглядають адаптацію бізнесу в умовах війни, використання мобільних платформ, роль ініціативи «Дія.Бізнес», а також бар'єри цифрової нерівності та інфраструктурні обмеження [2].

Л. Вербівська, О. Жук, О. Євсєєва, Т. Кучміова, В. Саєнко аналізують розвиток електронної комерції в Україні та ЄС, звертаючи увагу на законодавчі бар'єри та необхідність гармонізації з міжнародними нормами [25].

Р. Москалик, В. Балашова прогнозують світові тенденції цифрової трансформації, акцентуючи на проблемі digital divide, ролі цифрових платформ, штучного інтелекту та Інтернету речей у глобальній економіці [12].

Н. Трушкіна, М. Бугайова вивчають цифрову трансформацію логістичного управління підприємств через оптимізацію клієнтського сервісу, виокремлюючи ключові маркетингові, інформаційні та організаційні бар'єри [18].

І. Шевченко, І. Зварич, Д. Кравчук аналізують досвід цифрової торгівлі Великої Британії та механізми його адаптації в Україні, включно з використанням технологій blockchain, smart contracts і платформ для пошуку глобальних партнерів [23].

Як результат аналізу цих публікацій можна зауважити, що у багатьох дослідженнях описуються загальні переваги цифровізації, але мало конкретних прикладів використання електронного документообігу, онлайн-платформ чи автоматизації

митних процедур в українських реаліях або цифрової трансформації стосується всієї економіки, а дослідження рідко фокусуються на тому, як вона впливає на умови роботи міжнародних компаній в Україні – наприклад, спрощення процедур, зниження витрат або розширення ринків. Проблеми із законодавством та захистом даних згадуються, але без глибокого аналізу конкретних прогалин у нормативній базі, які гальмують розвиток цифрової торгівлі. Є загальні оцінки нерівності доступу до технологій, але бракує розуміння, як це впливає на ефективність зовнішньоекономічної діяльності бізнесу на практиці.

Метою статті є дослідження процесів цифрової трансформації зовнішньої торгівлі України з урахуванням сучасних глобальних тенденцій, визначення ключових бар'єрів і викликів у впровадженні цифрових технологій, а також обґрунтування практичних напрямів удосконалення нормативно-правової бази, цифрової інфраструктури та інструментів електронного документообігу з метою підвищення прозорості, швидкості й ефективності зовнішньоторговельних операцій українських підприємств та їхньої інтеграції у світову економіку.

Виклад основного матеріалу дослідження: Станом на 2025 рік, цифрова трансформація зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) України набуває особливої актуальності. Цей процес є не лише невід'ємною складовою розвитку сучасних держав, а й обумовлений суттєвим впливом воєнного стану, спричиненого повномасштабною агресією російської федерації з 2022 року.

Для підтримання конкурентоспроможності країни в умовах викликів, що постали перед нею, необхідне проведення структурних трансформацій на всіх рівнях економіки. Це передбачає впровадження новітніх цифрових інструментів та платформ, які забезпечать подальшу інтеграцію вітчизняних систем ЗЕД до глобальних систем електронної торгівлі.

Одним із перших і найбільш відчутних наслідків повномасштабного вторгнення стало руйнування звичної логістичної інфраструктури. Ситуація набула критичного характеру після майже повного блокування транспортних маршрутів через Чорне море. Значні збитки також були завдані логістичним центрам, що спричинило гостру потребу в розробці та вдосконаленні механізмів для:

- електронної обробки торговельної документації;
- електронного декларування;
- забезпечення безперервного функціонування ланцюгів постачання.

За даними Державної митної служби України, у I кварталі 2025 року загальний обсяг зовнішнього товарообігу України склав 28,4 млрд дол. США.

Це свідчить про зростання показника на 9,2% порівняно з аналогічним періодом 2024 року, коли товарообіг становив 26 млрд дол. США. Однак, детальний аналіз структури товарообігу виявляє значний дисбаланс, зумовлений різноспрямованими тенденціями імпорту та експорту. У звітному періоді обсяг імпорту товарів продемонстрував стрімке зростання, досягнувши 18,5 млрд дол. США, що на 15,6% більше, ніж у I кварталі 2024 року (16 млрд дол. США). Водночас, експорт скоротився до 9,9 млрд дол. США з 10 млрд дол. США, що становить незначне падіння на 1%. Це призвело до поглиблення негативного сальдо торговельного балансу, що є критичним макроекономічним індикатором.

За даними Державної митної служби України, аналіз зовнішньої торгівлі за січень-березень 2025 року свідчить про суттєві зміни як у географічній, так і в товарній структурі товарообігу (Таблиця 1)

Таким чином, аналіз зовнішньоторговельних даних за I квартал 2025 року демонструє зростання загального товарообігу, що, однак, супроводжується посиленням дисбалансу між імпортом та експортом. Це вимагає розробки та реалізації ефективних політик для стимулювання експортного потенціалу країни та мінімізації ризиків, пов'язаних із зростанням негативного сальдо.

У цьому контексті роль цифрових технологій у сфері управління зовнішньою торгівлею набуває стратегічного значення. Цифрові інструменти здатні не лише оптимізувати процеси оформлення

та контролю зовнішньоторговельних операцій, але й забезпечити гнучкість та адаптивність українського бізнесу до швидко змінюваних умов світової економіки.

Одним із ключових напрямів є впровадження електронних платформ для управління ланцюгами постачання, що дозволяють у режимі реального часу відстежувати переміщення товарів, прогнозувати ризики та оперативно реагувати на перебої у логістиці. Це особливо важливо для експортерів аграрної та металургійної продукції, які стикаються з обмеженим доступом до портової інфраструктури та нестабільністю сухопутних маршрутів.

Також перспективним є розвиток автоматизованих систем митного оформлення, що мінімізують вплив людського фактору, скорочують час проходження процедур та підвищують прозорість контролю. Такий підхід сприятиме зменшенню витрат бізнесу та зниженню корупційних ризиків.

Важливу роль відіграє і цифрова інтеграція з міжнародними торговельними системами, що забезпечує українським компаніям можливість швидкого виходу на нові ринки. Використання глобальних електронних торговельних майданчиків, таких як Alibaba, Amazon Business або EU Single Window, створює додаткові канали для реалізації продукції та залучення іноземних партнерів.

Однак для ефективної реалізації цих рішень необхідне усунення низки системних бар'єрів, серед яких:

Таблиця 1 – Структурний аналіз зовнішньої торгівлі України у I кварталі 2025 року

Показник	Значення	Деталізація
Загальний імпорт	18,5 млрд дол.	Оподаткований імпорт: 13,9 млрд дол. (75% від загального обсягу)
Податкове навантаження на імпорт	0,5/кг дол.	На 1 кг оподаткованого імпорту
Основні країни-імпортери	Китай	3,9 млрд дол.
	Польща	1,7 млрд дол.
	Німеччина	1,5 млрд дол.
Структура імпорту (за групами товарів)	Машини, устаткування та транспорт	6,8 млрд (68% від загального імпорту) дол.
	Продукція хімічної промисловості	3,2 млрд дол.
	Паливно-енергетичні матеріали	2,5 млрд дол.
Митні платежі (надходження до бюджету)	Машини, устаткування та транспорт	42,3 млрд грн (27% від загальних надходжень)
	Паливно-енергетичні матеріали	43,6 млрд грн (28% від загальних надходжень)
Загальний експорт	9,9 млрд дол.	
Основні країни-експортери	Польща	1,1 млрд дол.
	Італія	680 млн дол.
	Іспанія	650 млн дол.
Структура експорту (за групами товарів)	Продовольчі товари	5,8 млрд дол.
	Метали та вироби з них	1,1 млрд дол.
	Машини, устаткування та транспорт	882 млн дол.

Джерело: [8]

- недостатня сумісність українських цифрових систем із міжнародними стандартами;
- обмежений рівень цифрової грамотності серед учасників ЗЕД;
- слабка захищеність даних від кібератак;
- недосконалість нормативно-правової бази щодо електронних торговельних операцій.

Подолання цих проблем дозволить перетворити цифрові технології з допоміжного інструменту на головний драйвер підвищення конкурентоспроможності України на світових ринках. Саме це є ключовим викликом та водночас перспективою для розвитку міжнародного бізнесу в умовах постійних геополітичних та економічних змін.

Одним із ключових елементів цифрової трансформації зовнішньоекономічної діяльності стало впровадження програми «Єдине вікно» [5].

Даний вебпортал дозволяє підприємствам подавати документи для митного оформлення в онлайн-режимі, без необхідності фізичної присутності. Це значно скорочує час проходження процедур і мінімізує адміністративні витрати. Запроваджена у 2016 році, система поступово інтегрувалася з митними та іншими державними органами, забезпечуючи автоматичний обмін даними, боротьбу з корупційними проявами та спрощення здійснення ЗЕД. З 2020 року 100% митних оформлень товарів здійснюється онлайн через офіційний портал. Це дозволило скоротити час оформлення до кількох годин, а в деяких випадках – до 15 хвилин, що є критично важливим для екстрених вантажів.

Основні переваги роботи «Єдиного вікна» включають:

- підвищення якості контролю за дотриманням законодавства;
- оперативний обмін інформацією;
- мінімізацію офлайн-комунікацій під час контрольних процедур;
- сприяння гармонізації митних процесів з європейськими стандартами.

Наступним важливим кроком стала поява порталу Електронної митниці, який забезпечує повну цифровізацію процесу подання митних декларацій, автоматизоване оформлення товарів та безперервну взаємодію з іншими державними сервісами. Ключові функції включають оформлення гуманітарної допомоги, відстеження черг у пунктах пропуску, перевірку VIN, калькуляцію вартості імпорту автомобілів, подання документів онлайн та оформлення поштових і експрес-відправлень. Це суттєво пришвидшує перетин кордону та зменшує логістичні затримки [5].

Для підтримки підприємництва та інтеграції українського бізнесу у міжнародну торгівлю діє портал «Дія.Бізнес», що пропонує п'ять основних сервісів: страхування зовнішньоекономічних ризиків через ЕКА, довідники та каталоги експор-

терів, освітні програми для підприємців, а також організацію пошуку партнерів і участь у міжнародних виставках [3].

Значний прогрес відбувся у сфері електронного документообігу (ЕДО), який охоплює більшість бізнес-процесів у ЗЕД. Використання КЕП (кваліфікованих електронних підписів), що з 2027 року визнаватимуться в ЄС, створює нові можливості для міжнародної співпраці [1].

Україна інтегрується до європейської транспортної мережі TEN-T, впроваджує електронні накладні e-CMR та спрощує міжнародні автомобільні перевезення [21].

Окрему роль відіграє розвиток електронної комерції: завдяки державним програмам підтримки, зокрема «E-Export Intensive», українські компанії успішно виходять на глобальні платформи Shopify та eBay.

Комплексне впровадження цих інструментів не лише пришвидшує та спрощує митні й торговельні процедури, але й наближає Україну до повної інтеграції в європейський економічний простір, підвищуючи її конкурентоспроможність на світовому ринку.

Так, руйнування портів та логістичних хабів вимагало швидкої адаптації до сухопутних шляхів. Тут цифрові технології допомогли оптимізувати нові маршрути.

У 2022 році Україна приєдналася до Конвенції про процедуру спільного транзиту (NCTS), що є ключовим кроком до безпаперової торгівлі з ЄС. Цей крок дозволяє компаніям використовувати одну електронну транзитну декларацію для перевезення вантажів між 35 країнами [9]. Це значно зменшує час простою на кордонах та адміністративне навантаження.

Проект «Дія.Бізнес» продовжує відігравати роль інкубатора для експортерів. У 2023–2025 роках проєкт активно допомагав українським компаніям виходити на міжнародні маркетплейси, як-от Shopify та Amazon Business, надаючи консультації та освітні матеріали. Станом на 2025 рік, кількість зареєстрованих на «Дія.Бізнес» експортерів зросла на 40% порівняно з 2022 роком [3].

Електронна комерція стала рятівним каналом для багатьох підприємств. У 2022–2024 роках поштові оператори, такі як «Укрпошта» та «Нова пошта», розширили свої сервіси для міжнародної доставки, запровадивши спеціальні тарифи та інтегрувавши свої системи з глобальними логістичними партнерами [17]. Це дозволило малому та середньому бізнесу швидко відправляти продукцію за кордон.

За даними Національного банку України, обсяг транскордонних переказів через цифрові платформи у 2024 році склали 5,7 млн транскордонних переказів в Україну, загальна сума яких становила 69,27 млрд дол. (кредитові перекази). З України за

кордон було направлено 1,4 млн транскордонних переказів на суму 77,06 млрд дол. [22].

Поряд із значними здобутками, зберігається актуальність певних викликів.

Україна активно досліджує можливості використання блокчейн-технологій для забезпечення прозорості ланцюгів постачання. Багато наукових публікацій та аналітичних матеріалів підтверджують інтерес до блокчейну в логістиці. Переваги блокчейну, такі як відстеження вантажів, автоматизація перевірки даних та боротьба з шахрайством, докладно досліджуються у статті «Практика використання блокчейн-технології в мультимодальних контейнерних перевезеннях» [14]. У публікації «Аналіз можливості застосування технології blockchain у сфері управління ланцюгами постачань» підкреслюється, що блокчейн є перспективним інструментом для управління логістикою, особливо з урахуванням європейського вектора розвитку України [13]. Не зважаючи на активну інтеграцію блокчейн-технологій у пілотні проекти, їхнє масштабне впровадження в українську зовнішньоекономічну діяльність є питанням майбутнього. Це зумовлено рядом факторів, зокрема необхідністю доопрацювання нормативно-правової бази, розробки стандартів для взаємодії різних платформ та подолання викликів, пов'язаних з цифровою грамотністю і кібербезпекою.

У 2024 році було ухвалено Закон «Про віртуальні активи», але робота над повним узгодженням українського законодавства з європейським у сферах електронної комерції та захисту даних, зокрема GDPR (General Data Protection Regulation), триває [6].

Разом з тим, попри наявність цифрової інфраструктури, зберігається низка викликів: недостатня сумісність окремих систем між собою, обмежений рівень цифрових компетенцій серед малого бізнесу, відставання у впровадженні європейських транспортних стандартів та потреба у більшій прозорості електронної комерції та кібербезпека та захист даних в онлайн-торгівлі.

Для стимуляції цифровізації зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) України ключову роль відіграє Національна економічна стратегія до 2030 року. Цей програмний документ визначає цифрову трансформацію як один із пріоритетних напрямків економічного розвитку країни. Стратегія передбачає імплементацію цифрових технологій в усі сектори економіки, що сприятиме підвищенню ефективності ЗЕД та її інтеграції до глобального цифрового простору [15].

Для активного впровадження цифрових технологій у сферу зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) України у 2020–2025 роках було ухвалено низку стратегічних документів, державних програм та нормативних актів. Їх реалізація спрямована на підвищення прозорості процедур, скоро-

чення часу митного оформлення, забезпечення безпеки електронних даних та гармонізацію українського законодавства з європейськими стандартами (Таблиця 2).

Адже, незважаючи на досягнуті успіхи, залишається низка критичних викликів, що потребують вирішення.

Так, недостатній рівень цифрової компетентності серед представників малого та середнього бізнесу, що перешкоджає повноцінному використанню наявних цифрових інструментів. Ця проблема є однією з ключових, оскільки вона безпосередньо впливає на швидкість адаптації бізнесу до нових умов. Дослідження показують, що малі та середні підприємства (МСП) використовують цифрові інструменти менш активно, ніж великі компанії. ОЕСР у своєму звіті «Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine» (2024 р.) ОЕСР зазначає, що, незважаючи на значний потенціал, більшість українських МСП зосереджені в секторах з низькою доданою вартістю, що частково пов'язано з недостатнім рівнем цифрової трансформації. Це підкреслює потребу у підвищенні цифрової грамотності та доступності технологій [20].

О. В. Овсієнко у своїй статті «Цифрова інфраструктура підтримки малого бізнесу в Україні» (2021 р.) підтверджує, що ступінь використання цифрових технологій вітчизняним малим бізнесом нижчий, ніж у великих підприємств, незважаючи на зусилля держави [13].

Наступним викликом можна вважати необхідність повної інтеграції вітчизняних електронних сервісів з міжнародними цифровими платформами для забезпечення безперешкодного функціонування в глобальних ланцюгах постачання. Він пов'язаний із необхідністю гармонізації українського законодавства та цифрових стандартів із європейськими та світовими. Так, аналізуючи аналітичні матеріали Центру Разумкова, а саме статтю «Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів» (2021 р.) наголошується на важливості формування цифрової сумісності (інтероперабельності) між країнами, що є ключовим для запобігання фрагментації глобального простору [10], а також аналізуючи закон України «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027)» стає зрозумілим те, що попереду ще багато роботи для досягнення повної взаємосумісності [7].

Наступним викликом є високі ризики, пов'язані з кіберзагрозами, та потреба у надійному захисті конфіденційних даних у сфері електронної торгівлі. Так за даними Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, тільки за перший квартал 2025 року було зафіксовано понад 1200 спроб несанкціонованого доступу до

Таблиця 2 – Нормативно-правові акти та державні ініціативи, спрямовані на стимулювання цифровізації зовнішньоекономічної діяльності України (2020–2025 рр.)

Рік	Нормативний документ / Ініціатива	Мета та основний зміст	Вплив на цифровізацію ЗЕД
2020	Створення portalу та застосунку «Дія» [11]	Переведення держпослуг та ідентифікації в онлайн-формат; запуск електронних документів та сервісів для бізнесу	Забезпечення онлайн-реєстрації бізнесу, отримання дозвільних документів та е-ліцензій, що скорочує час виходу на зовнішні ринки
2020	Стратегія цифрової трансформації МСП [19]	Підтримка цифровізації малого і середнього бізнесу, впровадження е-документообігу, Prozorro, е-ліцензій	Створення цифрових інструментів для МСП, що спрощує експортно-імпортні операції та інтеграцію в міжнародні ринки
2021	Стратегія кібербезпеки України 2021–2025 (проект) [10]	Захист цифрової інфраструктури та даних, у т.ч. у сфері ЗЕД	Підвищення довіри іноземних партнерів до українських е-сервісів і захист комерційної інформації
2024	Пілотний проект eCustoms (EU4Digital) [1]	Попереднє електронне подання даних про вантажі, прискорення митного оформлення	Скорочення часу митного контролю, зменшення корупційних ризиків і витрат підприємств
2024	Наказ Мінцифри № 182 «Про критерії віднесення компаній до важливих для цифровізації економіки» [16]	Визначення стратегічно важливих підприємств для цифрової інфраструктури (сервери, дата-центри, е-підпис, реєстри)	Гарантування стабільної роботи ключових ІТ-сервісів, що забезпечують безперервність зовнішньоекономічних операцій

Джерело: сформовано авторами

державних інформаційних систем. Це свідчить про постійно зростаючу кіберзагрозу [1].

Подальша розробка нормативно-правової бази має бути спрямована на гармонізацію з європейськими та світовими стандартами електронної комерції, удосконалення процедур електронного декларування, а також стимулювання інвестицій у цифрову інфраструктуру. Це дозволить Україні зміцнити свої позиції на глобальних ринках та забезпечити довгострокову конкурентоспроможність.

Висновки: У 2020–2025 роках цифрова трансформація зовнішньої торгівлі України досягла відчутного прогресу, зумовленого як глобальними трендами, так і викликами воєнного часу. Впровадження «Єдиного вікна», eCustoms, portalу «Дія.

Бізнес» та електронного документообігу скоротило час митного оформлення, підвищило прозорість операцій і забезпечило стійкість логістики в умовах руйнування інфраструктури.

Попри успіхи, залишаються виклики: низький рівень цифрових компетенцій у МСБ, неповна інтеграція з міжнародними платформами та зростання кіберзагроз. Негативне сальдо торгівлі у 2025 році підтверджує потребу використання цифрових технологій як стратегічного інструменту зростання експорту.

Пріоритетами подальшого розвитку є гармонізація законодавства з європейськими нормами, розробка стандартів взаємодії цифрових сервісів та інвестиції в інфраструктуру.

Список використаних джерел:

1. Аналітичні матеріали Держспецзв'язку. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. 2025. URL: <https://cip.gov.ua/ua/statics/analitichni-materiali-derzhspeczv-yazku>
2. Бурка Б. О., Шкода М. С. Розвиток електронної комерції в Україні в умовах цифрової трансформації, мобільних технологій та економічної нестабільності, спричиненої воєнними діями. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2024. № 6(23). С. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2024.6.1>
3. Допомога підприємцям у створенні та розвитку бізнесу. Офіційний портал «Дія.Бізнес». 2025. URL: <https://business.dia.gov.ua>
4. Єдине вікно для міжнародної торгівлі. Міністерство фінансів України. 2025. URL: https://mof.gov.ua/uk/the_only_window_for_international_trade-472
5. Єдине вікно для міжнародної торгівлі. Портал Електронної митниці. Державна митна служба України. 2025. URL: <https://cabinet.customs.gov.ua>
6. Закон України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 № 2074-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 15. Ст. 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
7. Закон України «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027)» від 18.03.2022 № 2124-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 60. Ст. 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2926-20#Text>

8. Зовнішня торгівля України у I кварталі зросла до \$28,4 млрд. Фінклуб. 2025. URL: <https://finclub.net/news/tovaroobig-ukrajini-u-pershomu-kvartali-sklav-usd28-4-mlrd.html>
9. Конвенція про процедуру спільного транзиту. 1987. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#n5
10. Маркевич К. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів. Центр Разумкова. 2021. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevagi-ta-shliakhy-podolannia-vyklykiv>
11. Мінцифри запустило портал державних послуг «Дія». Міністерство цифрової трансформації України. 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-zapustilo-portal-derzhavnih-poslug-diya>
12. Москалик Р., Балашова Б. Тенденції цифрової трансформації у світовій економіці. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 131. С. 42–55. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2023\(131\)03](https://doi.org/10.31617/3.2023(131)03)
13. Овсієнко О. В. Цифрова інфраструктура підтримки малого бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8648>
14. Петренко О. І., Алексєєва О. О. Практика використання блокчейн-технології в мультимодальних контейнерних перевезеннях. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 178–186. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-1_0-pages-178_186.pdf
15. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-p>
16. Про критерії віднесення компаній до важливих для цифровізації економіки. Наказ від 05.12.2024 № 182. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1920-24#T>
17. Річний звіт АТ «Укрпошта» за 2024 рік. 2025. URL: https://www.ukrposhta.ua/doc/annual-reports/ukrposhta_FS_2024_ukr.pdf
18. Трушкина Н. В., Бугаєва М. В. Трансформація клієнтського сервісу як складова логістичного менеджменту підприємств в умовах цифрової економіки. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2021. Вип. 7(40). URL: [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/7\(40\)/10.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/7(40)/10.pdf)
19. Уряд схвалив Стратегію розвитку малого та середнього бізнесу до 2027 року та Операційний план заходів на 2024–2027 роки. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 2024. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=161fb74b-c8ad-4cc5-b7ed-645962eb2e28&title=StrategiiaRozvitkuMSB>
20. Enhancing resilience by boosting digital business transformation in Ukraine. OECD Publishing. Paris, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>
21. EU and Ukraine extend Road Transport Agreement until end 2025. 2025. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1024
22. NBU publishes data on volumes of credit and debit transfers by businesses and households for first time. Національний банк України. 2024. URL: https://bank.gov.ua/en/news/all/natsionalniy-bank-vpershe-publikuye-informatsiyu-pro-obsyagi-kreditovih-ta-debetovih-perekaziv-biznesu-ta-naselennya?utm_source=chatgpt.com
23. Shevchenko I., Zvarych I., Kravchuk D. A study of the digital trade in the United Kingdom in the context of adaptation to the Ukrainian market. *Журнал європейської економіки*. 2022. Вип. 21(4). С. 494–502. URL: https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/enjee/article/view/1616?utm_source=chatgpt.com
24. Shlapak A., Yatsenko O., Ivashchenko O., Zarytska N. Digital transformation of international trade in the context of global competition: technological innovations and investment priorities. *Financial and credit activity-problems of theory and practice*. 2023. Vol. 6(53). P. 334–347. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4241>
25. Verbivska L., Zhuk O., Ievsieieva O., Kuchmiiova T., Saienko V. The role of e-commerce in stimulating innovative business development in the conditions of European integration. *Financial and credit activity-problems of theory and practice*. 2023. № 3(50). P. 330–340

References:

1. Analitichni materialy Derzhspeczviazku. Derzhavna sluzhba spetsialnoho zviazku ta zakhystu informatsii Ukrainy [Analytical materials. State Service of Special Communications and Information Protection of Ukraine. Official website]. (2025). Available at: <https://cip.gov.ua/ua/statics/analitichni-materiali-derzhspeczv-yazku> (accessed August 14, 2025)
2. Burka B. O., Shkoda M. S. (2024) Rozvytok elektronnoyi komertsii v Ukrayini v umovakh tsyfrovoyi transformatsiyi, mobil'nykh tekhnolohiy ta ekonomichnoyi nestabil'nosti, sprychynenoyi voyennymy diyamy [Development of e-commerce in Ukraine under digital transformation, mobile technologies and economic instability caused by war]. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen – Journal of Strategic Economic Studies*, no. 6(23), pp. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2024.6.1>
3. Dopomoha pidpriyemtsiam u stvorenni ta rozvytku biznesu. (2025). [Assistance to entrepreneurs in business creation and development]. Ofitsiyniy portal «Diia.Biznes». Available at: <https://business.diia.gov.ua> (accessed August 14, 2025).
4. Yednye vikno dlia mizhnarodnoi torhivli. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2025). [Single window for international trade. Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: https://mof.gov.ua/uk/the_only_window_for_international_trade-472 (accessed August 14, 2025)
5. Yednye vikno dlia mizhnarodnoi torhivli. Portal Elektronnoi mytnytsi (2025) [Single window for international trade. Electronic customs portal]. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. Available at: <https://cabinet.customs.gov.ua> (accessed August 14, 2025).
6. Zakon Ukrainy «Pro virtualni aktyvy» vid 17.02.2022 № 2074-IX [Law of Ukraine “On Virtual Assets” dated February 17, 2022 No. 2074-IX]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2023. № 15. St. 51. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (accessed August 14, 2025)

7. Zakon Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Uhody mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom pro uchast Ukrainy u prohrami Yevropeiskoho Soiuzu «Tsyfrova Yevropa» (2021–2027)» vid 18.03.2022 № 2124-IX [Law of Ukraine “On Ratification of the Agreement between Ukraine and the European Union on Ukraine's Participation in the European Union Program “Digital Europe” (2021–2027)” dated March 18, 2022 No. 2124-IX]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2023. № 60. St. 193. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2926-20#Text> (accessed August 14, 2025)
8. Zovnishnia torhivlia Ukrainy u I kvartali zrosla do \$28,4 mlrd [Ukraine's foreign trade in the first quarter increased to \$28.4 billion]. Finklub. Available at: <https://finclub.net/news/tovaroobig-ukrajini-u-pershomu-kvartali-sklav-usd28-4-mlrd.html> (accessed August 14, 2025)
9. Konventsiiia pro protseduru spilnogo tranzytu [Convention on a Common Transit Procedure]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#n5 (accessed August 14, 2025)
10. Markevych K. (2021) Tsyfrovizatsiia: perevahy ta shliakhy podolannia vyklykiv [Digitalization: advantages and ways to overcome challenges]. Tsentrazumkova – Razumkov Centre. Available at: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevahy-ta-shliakhy-podolannia-vyklykiv> (accessed August 14, 2025)
11. Mintsyfry zapustilo portal derzhavnykh poslug «Diia» [The Ministry of Digital Affairs launched the public services portal "Diia"]. Ministerstvo tsyfrovoy transformatsii Ukrainy. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifry-zapustilo-portal-derzhavni-poslug-diia> (accessed August 14, 2025)
12. Moskalik R., Balashova B. (2023) Tendentsii tsyfrovoy transformatsii u svitovii ekonomitsi [Trends of digital transformation in the world economy]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo – Foreign Trade: Economics, Finance, Law*, no. 131, pp. 42–55. [https://doi.org/10.31617/3.2023\(131\)03](https://doi.org/10.31617/3.2023(131)03)
13. Ovsienko O. V. (2021) Tsyfrova infrastruktura pidtrymky maloho biznesu v Ukraini [Digital infrastructure for supporting small business in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, no. 2. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8648> (accessed August 14, 2025)
14. Petrenko O. I., Alekseeva O. O. (2024) Praktyka vykorystannia blokchein-tekhnologii v multimodalnykh konteynernykh perevezenniakh [Practice of using blockchain technology in multimodal container transportation]. *Biznes Inform – Business Inform*, no. 1, pp. 178–186. Available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-1_0-pages-178_186.pdf (accessed August 14, 2025)
15. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku. [On the approval of the National Economic Strategy until 2030]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.03.2021 № 179. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-n> (accessed August 15, 2025)
16. Pro kryterii vidnesennia kompanii do vazhlyvykh dlia tsyfrovizatsii ekonomiky. Nakaz vid 05.12.2024 № 182. [On the criteria for classifying companies as important for the digitalization of the economy. Order dated December 5, 2024 No. 182]. Ministerstvo tsyfrovoy transformatsii Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1920-24#Text> (accessed August 15, 2025)
17. Richnyi zvit AT «Ukrposhta» za 2024 rik [Annual report of JSC "Ukrposhta" for 2024]. (2025). Available at: https://www.ukrposhta.ua/doc/annual-reports/ukrposhta_FS_2024_ukr.pdf (accessed August 14, 2025)
18. Trushkyna N. V., Buhaiava M. V. (2021) Transformatsiia klientskoho servisu yak skladova lohistychnoho menedzhmentu pidpriemstv v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Transformation of customer service as a component of logistics management of enterprises in the digital economy]. *Tsentralkoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky – Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic Sciences*, no. 7(40). Available at: [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/7\(40\)/10.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/7(40)/10.pdf) (accessed August 18, 2025)
19. Uriad skhvalyv Stratehiiu rozvytku maloho ta serednogo biznesu do 2027 roku ta Operatsiinyi plan zakhodiv na 2024–2027 roky [The government approved the Strategy for the development of small and medium-sized businesses until 2027 and the Operational plan of measures for 2024–2027]. Ministerstvo ekonomiky, dovyklykiv ta silskoho hospodarstva Ukrainy. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=161fb74b-c8ad-4cc5-b7ed-645962eb2e28&title=StrategiiaRozvituMSB> (accessed August 14, 2025)
20. Enhancing resilience by boosting digital business transformation in Ukraine. (2024). OECD Publishing. Paris. <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>
21. EU and Ukraine extend Road Transport Agreement until end 2025. (2025). Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1024 (accessed August 15, 2025)
22. NBU publishes data on volumes of credit and debit transfers by businesses and households for first time. Natsionalnyi bank Ukrainy. 2024. Available at: https://bank.gov.ua/en/news/all/natsionalniy-bank-vpershe-publikuye-informatsiyu-pro-obsyagi-kreditovih-ta-debetovih-perekaziv-biznesu-ta-naselennya?utm_source=chatgpt.com (accessed August 15, 2025)
23. Shevchenko I., Zvorych I., Kravchuk D. (2022) A study of the digital trade in the United Kingdom in the context of adaptation to the Ukrainian market. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky – Journal of European Economy*, vol. 21(4), pp. 494–502. Available at: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/enjee/article/view/1616> (accessed August 18, 2025)
24. Shlapak A., Yatsenko O., Ivashchenko O., Zarytska N. (2023) Digital transformation of international trade in the context of global competition: technological innovations and investment priorities. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, vol. 6(53), pp. 334–347. Available at: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4241> (accessed August 18, 2025)
25. Verbivska L., Zhuk O., Ievsieieva O., Kuchmiiova T., Saienko V. (2023) The role of e-commerce in stimulating innovative business development in the conditions of European integration. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, no. 3(50), pp. 330–340.